

Velké šelmy patří mezi ohrožené druhy české fauny. Vlivem ilegálního lovu ale mohou opět vyhnout. Zachování rysů a vlků v pohraničních horách se neobejde bez vaší pomoci:

• **Přijďte na hlídky.**

Potřebujeme dobrovolníky, kteří se po odborném proškolení zúčastní hlídek v Beskydech nebo na Šumavě. Více informací získáte na: vlci.hlidky@hnutiduha.cz (Beskydy), rysi.hlidky@hnutiduha.cz (Šumava).

• **Přispějte na odměnu.**

Hnutí DUHA vypsalo ve spolupráci s Českomoravskou mysliveckou jednotou odměnu 50.000 Kč za informaci, která povede k usvědčení pytláka, který ulovil vlka, rysa nebo medvěda. Odměnu je možné na zvláštním transparentním účtu dále navyšovat. Vámi zasláný finanční příspěvek zvýší šanci na dopadení pytláků. Číslo účtu: 1694749001/2400.

• **Podpořte ochranu rysů a vlků.**

Hnutí DUHA Olomouc vytváří úspěšné projekty na ochranu vzácných šelem. Naše práce je ale nezisková a neobejde se bez finanční podpory lidí, jako jste vy. Zvažte prosím, zda můžete pomoci drobným příspěvkem. Stanete se tak jedním z Přátel velkých šelem.

Více na www.selmy.cz/podpora.

Více informací o velkých šelmách:
www.selmy.cz

Hnutí DUHA Olomouc je jednou z jedenácti poboček celostátní ekologické organizace Hnutí DUHA. Úspěšně prosazuje ekologická řešení, která zajistí zdravé a čisté prostředí pro život každého z nás. Navrhujeme konkrétní opatření, jež sníží znečištění vzduchu a vody, pomohou omezit množství odpadu, chránit krajinu nebo zbavit potraviny toxických látek. Naše práce zahrnuje jednání s úřady a politiky, návrhy zákonů, kontrolu průmyslových firem, pomoc lidem, rady domácnostem a vzdělávání, výzkum, informování novinářů i spolupráci s obcemi. Je českým zástupcem Friends of the Earth International a Carpathian Eco-Region Initiative, mezinárodní sítě usilující o ochranu a trvale udržitelný rozvoj v celosvětově významném pohoří Karpaty.

Hnutí DUHA
místní skupina Olomouc

A › Dolní náměstí 38, 779 00 Olomouc
T › 585 228 584, 728 832 889
E › olomouc@hnutiduha.cz, info@selmy.cz
www.hnutiduha.cz/olomouc

Vydalo Hnutí DUHA Olomouc, 2008
Text: Miroslav Kutal, Michal Bojda
Fotografie: Jaroslav Vogeltanz, Karel Brož, Jaroslav Červený a Miroslav Kutal
Vytisknuto na recyklovaném papíře.

Projekt byl podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Rys a vlk

Klenoty naší přírody

Hnutí DUHA

Po téměř sto letech se do našich horských lesů vracejí krásné a vzácné šelmy – vlk a rys. Ačkoliv jsou chráněny zákonem, neustále je ohrožují pytláci. Hnutí DUHA pomáhá vzácné šelmy chránit.

Vlk obecný (*Canis lupus*)

Vlk se stal obětí pověr a báchorek o krvelačné bestii. Na většině území České republiky byl vyhuben na začátku 18. století, v Beskydech na přelomu 19. a 20. století. Vlci se do našich hor vrátili v roce 1994. Trvale zatím obývají pouze Beskydy, někteří jedinci však přebíhají i do dalších pohoří, nejčastěji na Šumavu nebo do Jeseníků. Vlci jsou velmi inteligentní, plachá a přitom zvědavá zvířata, člověku nebezpeční nejsou. Žijí a loví ve smečce. Potravou jim jsou především jeleni a divoká prasata, v menší míře také srnci, drobní hlodavci, lišky, toulaví psi a příležitostně i ovce, které nejsou dostatečně zabezpečeny.

Rys ostrovid (*Lynx lynx*)

Ještě v osmnáctém století obývala tato elegantní kočka většinu našich horských lesů. Postupně ji lovci zcela vyhubili. Až od poloviny 20. století se k nám rysi postupně vrací – hlavně do Beskyd, Jeseníků, na Šumavu a do Českého Švýcarska. Samotářská šelma loví hlavně srncí zvěř, méně zajíce, divoká prasata a jelení zvěř. Její jídelníček doplňují drobní hlodavci, zajáci nebo ptáci. Pronásleduje a loví také lišky a kočky.

Přírodní rovnováha

Vlk a rys mají v lese důležitou úlohu – pomáhají udržovat přírodní rovnováhu. Šelmy totiž lovem snižují početnost jelenů a srnců. Pokud se tyto býložravci přemnoží, spásají takřka všechny mladé stromčky a v podstatě tak znemožňují přirozenou obnovu lesa. Na druhou stranu se není třeba obávat toho, že by se přemnožily velké šelmy a zcela svou přirozenou kořist vyhubily (tím by ostatně šelmy samy přišly o možnost obživy). Vlci i rysi jsou tzv. teritoriální zvířata, která své území brání před návštěvou jiných jedinců nebo smeček svého druhu. Mladí rysi nebo vlci odcházejí hledat domov mimo teritorium rodičů. Více rysů se na jednom území střetává jen krátce v době rozmnožování a výchovy koťat samic.

Lov kořisti není pro šelmy jednoduchá záležitost a nejsilnější kopytníci pronásledovatelů většinou s přehledem uniknou. Jídelníček šelem potom tvoří hlavně slabé a nemocné kusy. Vlci a rysi tak ve výsledku zlepšují zdravotní stav své kořisti a brání šíření mnohých chorob. Zkušenosti ze Slovenska například ukázaly, že pokud v horách trvale žije vlk, divoká prasata prakticky netrpí morem. Naopak v oblastech, kde vlk trvale nežije, se vyskytuje 93 % případů tohoto onemocnění.

Velké šelmy a člověk

Příběh o Červené karkulce patří skutečně jen do pohádek. Vlci nebo rysi mohou být člověku nebezpeční jen velmi vzácně. Za posledních sto let není z Evropy doložen případ smrtelného napadení člověka vlkem. Zejména vlci však ukázali na řadě míst Evropy obdivuhodnou schopnost přizpůsobení se kulturní krajině: Vlíčí smečky žijí i v hustě zalidněných státech jako Itálie, Španělsko nebo Německo.

Nelegální lov

Vinou pytláctví šelmy z lesů opět mizí. Vlky v Beskydech pytláci už několikrát vystříleli. Vědci odhadují, že za posledních dvacet let u nás mohlo být ilegálně zabito nejméně 500 rysů. Ze čtrnácti těchto kočkovitých šelem označených na Šumavě vysílačkou už pytláci pravděpodobně odstřelili osm. Populace na jihozápadě Čech v polovině devadesátých let čítala asi 120 kusů, nyní odborníci počítají nanejvýš s 80. Téměř úplně zmizeli rysové z Jeseníků a Českého Švýcarska.

Hnutí DUHA pomáhá chránit vzácné šelmy:

• Pořádáme vlčí a rýsí hlídky

Každou zimu organizujeme v Beskydech a na Šumavě vlčí a rýsí hlídky. Skupiny speciálně vyškolených dobrovolníků monitorují výskyt šelem a svou přítomností v horách odrazují pytláky. O známkách ilegálního lovu, například nastražených návnadách, informují úřady.

• Radíme chovatelům dobytka

Pomáháme Českému svazu ochránců přírody a správcům Chráněné krajinné oblasti Beskydy, kteří poskytují chovatelům ovcí rady ohledně ochrany před šelmami.

• Vzděláváme a komunikujeme

Hnutí DUHA už několik let pořádá v beskydských a šumavských obcích a školách besedy, přednášky a diskuze. Informační projekt zlepšuje komunikaci mezi místními obyvateli, ochránci přírody a myslivci. Vyvrací pověry, které o velkých šelmách přetrvávají. Pravdivé informace napomáhají soužití velkých šelem a lidí v kulturní krajině.

• Chráníme migrační cesty velkých šelem

Stále intenzivnější automobilová doprava a budování nových průmyslových areálů v podhůří může významně narušit tradiční migrační cesty velkých šelem. Hnutí DUHA prosazuje zachování důležitých migračních koridorů a budování „zelených mostů“ pro zvěř.